

Co-funded by
the European Union

Osnove web dizajna u WordPress-u

Uvod u WordPress

Filip Marković

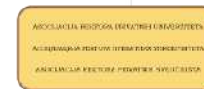
Fakultet tehničkih nauka u Kosovskoj Mitrovici

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
Faculty of Electrical Engineering

University of Pristina
Kosovska Mitrovica

WordPress kao globalni standard CMS-a

- WordPress je danas centralna platforma za digitalnu produkciju i komunikaciju. Kao sistem otvorenog koda, omogućava svakom korisniku — od studenta do profesionalca — da samostalno razvije, upravlja i objavljuje sadržaj na internetu. Ova prezentacija pruža teorijsko razumevanje koncepta CMS-a (Content Management System) i analizu uloge WordPressa kao globalnog standarda u oblasti web razvoja.
- WordPress predstavlja dominantan sistem za upravljanje sadržajem (CMS), koji danas pokreće oko 43% svih sajtova na internetu (W3Techs, 2024). Njegova popularnost proizlazi iz kombinacije otvorenog koda, jednostavne upotrebe i izuzetne fleksibilnosti. Kao platforma otvorenog tipa, WordPress omogućava zajednici da kontinuirano unapređuje funkcionalnosti, dizajn i sigurnost. Time WordPress postaje više od alata — on je tehnološki, kulturni i ekonomski fenomen savremenog interneta.

Suština CMS sistema

- Sistemi za upravljanje sadržajem (CMS – *Content Management System*) su softverske aplikacije koje omogućavaju korisnicima da kreiraju, uređuju i objavljuju web sadržaj bez direktnog programiranja.

Ključne komponente svakog CMS-a uključuju:

- **Bazu podataka**, gde se čuvaju tekstovi, slike i metapodaci,
- **Administratorski interfejs**, koji omogućava jednostavno uređivanje,
- **Teme i šablone**, koji definišu vizuelni prikaz sadržaja.

CMS sistemi čine osnovu digitalne pismenosti jer spajaju informatičke i komunikacione veštine.

Suština CMS sistema

- WordPress je nastao 2003. godine kao naslednik projekta *b2/cafelog*. Njegovi osnivači, **Matt Mullenweg** i **Mike Little**, postavili su temelje jedne od najuticajnijih open-source zajednica.

Prvobitno zamišljen kao platforma za blogovanje, WordPress se tokom godina razvio u sofisticirani sistem za izgradnju svih tipova sajtova — od ličnih portala do kompleksnih veb aplikacija.

Danas WordPress postoji u preko 200 lokalizovanih verzija i koristi se u obrazovanju, medijima, kulturi i biznisu.

Suština CMS sistema

- WordPress funkcioniše po modelu **klijent–server**.
Podaci se čuvaju u **MySQL** bazi, dok se sadržaj prikazuje putem **PHP** skripti i HTML interfejsa.
Glavne komponente su:
 - **Jezgro (Core)**: osnovne funkcionalnosti CMS-a
 - **Teme (Themes)**: određuju izgled i strukturu sajta
 - **Dodaci (Plugins)**: dodaju specifične funkcije
 - **Widgeti**: manji blokovi (npr. kalendar, pretraga)
 - **API sloj**: omogućava komunikaciju između komponenti i eksternih servisa.
- Ova modularna arhitektura čini WordPress izuzetno prilagodljivim sistemom.

Suština CMS sistema

- Postoje dve osnovne verzije:
- **WordPress.org** – slobodna verzija koju korisnik instalira na sopstveni server. Pruža potpunu kontrolu, uključujući pristup kodu, dodacima i temama.
- **WordPress.com** – hostovana verzija koja ne zahteva instalaciju, ali ima ograničene mogućnosti prilagođavanja.
- U akademskom i istraživačkom kontekstu koristi se **WordPress.org**, jer omogućava razvoj specifičnih funkcionalnosti i razumevanje tehničke logike rada CMS sistema.

Ključne prednosti WordPressa

- WordPress je postao dominantan zbog sledećih karakteristika:
 - **Otvoreni kod i transparentnost** – svako može analizirati i prilagoditi sistem
 - **Pristupačnost i ekonomičnost** – osnovna verzija je besplatna
 - **Interoperabilnost** – integracija sa brojnim tehnologijama i API servisima
 - **Skalabilnost** – može podržati sajtove svih veličina
 - **Zajednica i podrška** – globalna mreža programera, prevodilaca i edukatora.
- Zahvaljujući ovim osobinama, WordPress ima i pedagoški značaj – kao alat koji studentima približava koncepte digitalne proizvodnje.

Tipologija WordPress sajtova

- WordPress omogućava izgradnju gotovo svakog tipa web stranice:
 - **Edukativni portali** (npr. Moodle integracija)
 - **Online magazini i blogovi**
 - **E-commerce sajtovi** (*WooCommerce*)
 - **Portfoliji i prezentacije projekata**
 - **Zajednice i forumi** (*BuddyPress*)
 - **Obrazovne platforme** (*LearnPress*)
- Ova svestranost potvrđuje da WordPress nije samo tehnički sistem, već alat za komunikaciju, brendiranje i znanje.

Tipologija WordPress sajtova

- WordPress zahteva stabilno okruženje za rad:
 - PHP verziju 8.0 ili noviju
 - MySQL 5.7 / MariaDB 10.4 ili novije
 - HTTPS protokol i podršku za SSL sertifikat
 - Server (Apache, NGINX ili LiteSpeed)
- Preporučuje se tzv. *LAMP stack* (Linux, Apache, MySQL, PHP), iako WordPress može raditi i na drugim konfiguracijama.

Ovo okruženje obezbeđuje performanse, bezbednost i kompatibilnost sa novim verzijama jezgra.

Zanimljivost o WordPressu

- WordPress prevazilazi ulogu običnog CMS-a – on je obrazovni i tehnološki resurs koji omogućava razumevanje strukture modernog interneta.
Za studente, učenje WordPressa znači učenje principa sistemske organizacije informacija, korisničkog iskustva i web arhitekture.
- “WordPress je alat koji digitalnu pismenost pretvara u digitalnu sposobnost.”
(Mullenweg, 2021)

Questions & Answers

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them."

Network of centers for regional short study programs in the countries of the Western Balkans

Call: ERASMUS-EDU-2023-CBHE

Project number: 101128813